ANALIZA DOCTRINARĂ ȘI COMPARATIVĂ A REGIMURILOR JURIDICE NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE APLICABILE PROCESULUI DE RECUPERARE A BUNURILOR INFRACȚIONALE

DOCTRINAL AND COMPARATIVE ANALYSIS OF NATIONAL AND INTERNATIONAL LEGAL REGIMES APPLICABLE TO THE PROCESS OF RECOVERING CRIMINAL ASSETS

CZU: 343.272:[343.13(478) + 341.4]

Petru HARMANIUC
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0007-5121-0138
E-mail: petru.harmaniuc@gmail.com

Abstract: *Criminal asset recovery is a multi-stage legal process involving identification, seizure, freezing, and confiscation of assets linked to criminal activity. These assets may include those directly obtained through crimes or indirectly transferred afterward.*

Internationally, key instruments include the UNCAC, UNTOC, and EU Directives, in particular 2024/1260. In Moldova, the law distinguishes between special and extended confiscation—the latter allowing asset forfeiture based on unexplained wealth, involving a partial shift in the burden of proof.

The Criminal Assets Recovery Agency (ARBI) is the main institution handling these processes. Similar approaches are used in the UK and US, though with varying reference periods and definitions of a „criminal lifestyle".

Although rooted in criminal law, the process must comply with fundamental rights, such as the right to property and the presumption of innocence, in line with the Constitution and ECHR.

Effective international cooperation remains a challenge due to legislative inconsistencies and weak treaty frameworks. Improvements require legal clarity on non-conviction-based confiscation, stronger institutions, and harmonization with international standards.

Conclusion: *Criminal asset recovery is a key tool against corruption and organized crime, but must balance legal efficiency with the protection of human rights.*

Keywords: *Criminal assets, Extended confiscation, Non-conviction-based confiscation, Burden of proof, ARBI, ECHR, International cooperation.*

I. Fundamentele recuperării bunurilor infracționale

Recuperarea bunurilor dobândite în urma activităților infracționale reprezintă un domeniu complex și dinamic al dreptului penal, care implică o multitudine de norme, instituții și mecanisme atât la nivel național, cât și internațional.

În sens extins, bunurile infracționale includ atât mijloacele folosite ca instrumente la săvârșirea infracțiunilor, cât și beneficiile rezultate direct sau indirect din

acestea. De asemenea, în sfera bunurilor infracționale sunt incluse și acele active care au fost transferate, convertite sau disimulate ulterior, în încercarea de a le ascunde proveniența ilicită.

Procesul de recuperare juridică a acestor bunuri este unul complex, desfășurându-se etapizat, începând cu identificarea și trasarea acestora, continuând cu aplicarea măsurilor preventive precum sechestrul sau blocarea fondurilor sau bunurilor suspecte, pentru a preveni pierderea sau deprecierea lor, pentru ca, în final, să se dispună confiscarea definitivă.

În context internațional, procesul implică și aspecte legate de cooperarea între state, precum returnarea bunurilor către statul de origine sau către victimele infracțiunilor.

Recuperarea bunurilor infracționale are o relevanță majoră din multiple perspective.

Din punct de vedere penal, aceasta constituie un instrument eficient de sancționare și descurajare, deoarece sancțiunile nu mai vizează exclusiv pedeapsa privativă de libertate sau amenzile, ci și pierderea câștigurilor ilegale, ceea ce diminuează tentația infractorilor de a repeta fapte similare.

Într-o perspectivă socială și reparatorie, restabilirea echității impune întoarcerea bunurilor, atunci când circumstanțele o permit, victimelor sau societății în ansamblu, ceea ce contribuie la o formă de justiție restaurativă.

Dintr-o altă perspectivă, confiscarea bunurilor infracționale constituie și un interes public, întrucât activele recuperate pot fi utilizate pentru finanțarea unor proiecte sociale, publice sau de interes general, sprijinind astfel combaterea corupției și consolidarea statului de drept.

În cadrul acestei lucrări se va analiza în profunzime modul în care regimurile juridice naționale și internaționale abordează procesul de recuperare a bunurilor infracționale, focalizându-se pe identificarea celor mai bune practici, a lacunelor existente și a mecanismelor eficiente de recuperare a activelor dobândite prin fapte ilegale.

În acest sens, se va evidenția atât cadrul internațional și supranațional – cu precădere instrumentele ONU, UE și alte convenții relevante, cât și legislația națională, cu un focus special pe situația din Republica Moldova, analizând modul în care aceste regimuri interacționează și se completează reciproc.

La nivel internațional, unul dintre cele mai importante instrumente este Convenția Națiunilor Unite împotriva Corupției (UNCAC), adoptată în 2003 și intrată în vigoare în 2005. [1]. Capitolul V al acestei convenții este dedicat în mod special recuperării activelor, conținând dispoziții detaliate privind măsurile pe care statele trebuie să le adopte pentru localizarea, blocarea, confiscarea și restituirea bunurilor dobândite în mod ilegal. Articolele 54 și 55 reglementează cooperarea internațională în materie de confiscare, iar articolul 57 prevede obligația statelor de a restitui bunurile către statele afectate sau către victime. De asemenea, Convenția de la Palermo din 2000 (Convenția Națiunilor Unite împotriva Criminalității Transnaționale Orga-

nizate (UNTOC)), orientată pe combaterea criminalității organizate transnaționale, prevede un cadru legal pentru cooperarea transfrontalieră în materia confiscărilor, facilitând astfel recuperarea bunurilor. [2]

În Uniunea Europeană, ansamblul normativ este susținut de o serie de directive care stabilesc standarde minime privind măsurile de identificare, blocare, confiscare și gestionare a bunurilor infracționale.

Recent, Directiva (UE) 2024/1260 a extins și armonizat aceste reguli, introducând mecanisme moderne de confiscare extinsă, precum și proceduri clare de gestionare a bunurilor infracționale în toate statele membre. Această directivă exprimă tendințele europene de a standardiza și eficientiza procedurile, oferind un model coeziv aplicabil pe întreg teritoriul Uniunii Europene. [3]

Directiva 2014/42/UE, adoptată anterior, a constituit un pilon fundamental în recunoașterea reciprocă a măsurilor de confiscare și în promovarea cooperării judiciare între state, facilitând astfel schimbul rapid de informații și acțiunile îndreptate împotriva criminalității economice și financiare.

Organizații non-guvernamentale precum Transparency International și Global Forum on Asset Recovery (GFAR) joacă un rol important în susținerea și promovarea transparenței și responsabilității procesului de recuperare, susținând implicarea societății civile și asigurând publicarea periodică a datelor statistice referitoare la confiscările efectuate și utilizarea fondurilor obținute.

II. Confiscarea extinsă – aspect comparat

În regimul juridic al Republicii Moldova, legislația a evoluat semnificativ în ultimii ani pentru a răspunde cerințelor internaționale și pentru a garanta un cadru juridic eficient în materia recuperării bunurilor infracționale.

Acest domeniu este reglementat de un ansamblu complex de norme juridice, printre care Codul Penal [4], Codul de Procedură Penală [5] , Legea privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale [6], precum și acte normative guvernamentale care stabilesc proceduri privind evaluarea, administrarea și valorificarea bunurilor sechestrate.

În mod particular, Codul Penal prevede două forme principale de confiscare: confiscarea specială și confiscarea extinsă.

Confiscarea specială se aplică bunurilor utilizate sau rezultate direct din săvârșirea infracțiunii și este dispusă prin hotărâre judecătorească definitivă.

Confiscarea extinsă reprezintă o măsură mai amplă, aplicabilă atunci când instanța stabilește că bunurile au fost dobândite prin mijloace ilegale, chiar dacă acestea nu pot fi legate de o anumită infracțiune, situație în care există o discrepanță semnificativă între veniturile legale ale persoanei și averea deținută.

În această privință, legislația Republicii Moldova introduce o regulă specifică care impune o perioadă de analiză de cinci ani înainte și după săvârșirea infracțiunii,

iar dacă valoarea bunurilor dobândite depășește venitul legal cu mai mult de 20 de salarii medii lunare, instanța poate dispune confiscarea extinsă.

Această măsură modifică în mod parțial sarcina probei, întrucât după ce procurorul demonstrează existența unei nepotriviri flagrante, persoana vizată trebuie să justifice proveniența legală a bunurilor respective. Astfel, confiscarea extinsă depășește principiul clasic *„nulla poena sine culpa"*, având un rol preventiv și reparatoriu în combaterea criminalității economice și organizate.

Un element cheie în procesul de recuperare a bunurilor îl constituie Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale (ARBI), înființată în 2017 în cadrul Centrului Național Anticorupție al Republicii Moldova. Această instituție are atribuții esențiale privind identificarea, evaluarea, administrarea și înghețarea bunurilor infracționale, inclusiv a celor situate în jurisdicții externe. Totuși, aplicarea practică a mecanismelor de confiscare extinsă și a măsurilor conexe se confruntă cu numeroase dificultăți. Procedurile de sechestru și blocare a bunurilor sunt adesea lente, iar întârzierile provoacă deprecierea activelor cu valoare ridicată, afectând capacitatea de recuperare a prejudiciului și utilizarea eficientă a bunurilor confiscate.

Mai mult, există o lipsă de claritate și coordonare în definirea rolurilor și competențelor instituțiilor implicate în procesul de investigare și confiscare a bunurilor. Deși, legislația încearcă să delimiteze atribuțiile ARBI, Serviciului Fiscal, executorilor judecătorești și ale altor organisme, în practică persistă riscul unor suprapuneri sau blocaje instituționale, ceea ce împiedică desfășurarea eficientă a activităților. Această stare de fapt evidențiază necesitatea unor mecanisme clare de colaborare interinstituțională și a unui cadru procedural bine definit pentru fiecare etapă a procesului.

Un alt aspect delicat îl constituie aplicarea confiscării echivalente sau a confiscării asupra terților, măsuri care presupun un grad înalt de complexitate tehnică și juridică. Instituțiile responsabile din Republica Moldova sunt încă în proces de dezvoltare a capacităților necesare, iar jurisprudența în domeniu este incipientă, ceea ce generează incertitudine juridică. Aceasta afectează nu doar aplicarea unitară a legii, ci și încrederea publică în sistemul de justiție și capacitatea statului de a combate criminalitatea organizată și corupția.

Așa cum s-a evidențiat anterior, confiscarea extinsă constituie un mecanism juridico-penal extraordinar, destinat combaterii dobândirii ilicite a averii sau a bunurilor în contextul infracționalității grave și organizate. Descrisă în articolul 106[1] din Codul penal al Republicii Moldova, această instituție a fost creată să completeze instituția confiscării speciale, depășind principiul „*nulla poena sine culpa*", deoarece permite deposedarea unei persoane de bunuri care nu pot fi atribuite în mod direct unei anumite infracțiuni, dar despre care există o prezumție justificată că au fost obținute pe cale infracțională.

Din interpretarea normelor legale se deduce că, instituția confiscării extinse poate fi utilizată în cazul condamnării pentru anumite infracțiuni grave, cum ar fi cele

de corupție și conexe, spălare de bani, trafic de droguri, crimă organizată etc., dacă instanța constată o discrepanță evidentă între valoarea bunurilor dobândite și veniturile legale ale condamnatului. Spre deosebire de confiscarea clasică, acest instrument se bazează pe o inversare parțială a sarcinii probei, în sensul că, odată ce sunt îndeplinite condițiile referitoare la demonstrarea diferenței semnificative între avere și venituri, precum și dobândirea bunurilor într-un interval apropiat infracțiunii, sarcina de a dovedi legalitatea provenienței bunurilor îi revine inculpatului.

În Statele Unite ale Americii funcționează un mecanism similar, întrucât și acolo este aplicabil un instrument care presupune o inversare parțială a sarcinii probei, inculpatul fiind cel care are responsabilitatea de a demonstra proveniența legală a bunurilor atunci când autoritățile dovedesc existența unui decalaj semnificativ între activele deținute și veniturile licite. Adesea, acest lucru este exprimat în termeni de „*but for*", adică „*dacă nu ar fi fost*": produsul unei infracțiuni cuprinde orice bun pe care inculpatul nu l-ar fi obținut sau păstrat dacă nu ar fi fost infracțiunea. În acest sens se au în vedere veniturile directe, care ar include fondurile plătite pentru o mită sau sumele obținute de un oficial dintr-un tezaur național sau dintr-un program guvernamental, precum și veniturile indirecte, care nu decurg direct din săvârșirea infracțiunii și ar consta în aprecierea valorii plăților de mită, dobânda acumulată din fonduri deturnate într-un cont bancar, sau un portofoliu de acțiuni achiziționate cu fonduri furate din trezorerie. Veniturile indirecte includ de asemenea beneficii auxiliare, care nu ar fi apărut dacă nu ar fi fost săvârșită infracțiunea [7, p.192].

În legislația Marii Britanii, în Proceeds of Crime Act (POCA) 2002 [8], confiscarea penală intervine ulterior unei condamnări penale și permite extinderea măsurii asupra bunurilor considerate a fi dobândite din activități infracționale, inclusiv în ipoteza în care instanța stabilește că persoana condamnată are un *„criminal lifestyle"*, adică un mod de viață infracțional, determinat prin criterii precum recurența infracțiunilor sau obținerea de avantaje pe termen lung, ori că a obținut venituri ilicite și din alte infracțiuni decât cele pentru care a fost condamnată [9, p. 184].

Spre deosebire de legislația Republicii Moldova care abordează valoarea bunurilor dobândite în ultimii 5 ani înainte și, dacă este cazul, după momentul săvârșirii infracțiunii, legislația Marii Britanii apreciază aceste aspecte prin prisma unui termen de cel puțin 6 luni.

Conceptual, confiscarea extinsă se întemeiază pe o abordare materială a răspunderii penale, ce are ca scop restabilirea echității sociale și eliminarea avantajului economic ce reiese din activități infracționale. Aceasta reflectă o ficțiune juridică, în care accentul se mută de la sancțiunea persoanei la recuperarea activelor, de rând cu tendințele internaționale promovate de Convenția Națiunilor Unite împotriva Corupției și Directivele Uniunii Europene.

În Republica Moldova, ca și în alte state, un element esențial în aplicarea confiscării extinse este asigurarea garantării drepturilor fundamentale, în special a dreptului la proprietate din Constituție [10, art. 46] și Protocolul nr. 1 CEDO [11, art.1].

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a statuat că, asemenea măsuri sunt conforme cu dreptul la un proces echitabil și cu principiul proporționalității, cu condiția existenței unui cadru legal clar și a posibilității de contestare în instanță și a unei prezumții rezonabile privind proveniența ilicită a bunurilor [12].

În practică aplicarea confiscării extinse întâmpină multiple provocări: dificultăți în documentarea diferenței patrimoniale, evaluarea corectă a discrepanței dintre venituri și cheltuieli, lipsa unei metodologii unificate de analiză financiară, dar și investigarea solicitantă a cauzelor de corupție sistemică. În acest context, rolul Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale este crucial în susținerea tehnică și informațională a organelor de urmărire penală, în special prin expertize financiare și măsuri de localizare a activelor în jurisdicții străine.

În dreptul comparat, sistemele juridice ale unor state precum Statele Unite și Regatul Unit prevăd reglementări analoage privind confiscarea extinsă, construite pe principiul echilibrului dintre protecția drepturilor individuale și necesitatea eficientizării procesului de recuperare a bunurilor provenite din infracțiuni.

De exemplu, în SUA, odată ce autoritățile demonstrează diferența majoră între bunuri și venituri, sarcina probei este parțial transferată către persoana vizată, iar bunurile sunt considerate a fi obținute prin activități infracționale dacă nu se justifică legal proveniența lor.

În Regatul Unit, POCA prevede confiscarea bunurilor dobândite prin activități infracționale, ținând cont de existența unui „stil de viață criminal" care implică acumularea de venituri ilicite pe o perioadă determinată. Diferența esențială față de cadrul din Republica Moldova constă în intervalul de timp pentru analiza discrepanțelor, care în Regatul Unit este de minimum șase luni, comparativ cu cel de cinci ani în Republica Moldova.

În Republica Moldova, deși cadrul legal este în conformitate cu standardele internaționale, aplicarea confiscării extinse este limitată din cauza dificultăților de documentare a discrepanțelor financiare și a lipsei unei metodologii unitare de analiză. Investigațiile în domeniul corupției sistemice necesită expertiză și resurse adecvate, iar Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale joacă un rol vital în sprijinirea organelor de urmărire penală, inclusiv prin cooperarea internațională pentru identificarea activelor în jurisdicții străine.

În plus, jurisprudența în domeniul confiscării extinse este încă în formare, iar instanțele manifestă o prudență semnificativă în aplicarea acestei măsuri, solicitând adesea dovezi directe privind proveniența bunurilor, deși cadrul legal permite confiscarea chiar și în lipsa unei legături directe cu o infracțiune anume. Această prudență este justificată prin necesitatea protejării drepturilor constituționale și a principiilor statului de drept.

Curtea Constituțională a Republicii Moldova a reafirmat, în mai multe decizii, importanța respectării dreptului de proprietate, dar a subliniat și necesitatea ca mă-

surile de confiscare să fie aplicate în limitele prevăzute de lege, fără a crea o stare arbitrară.[13]

III. Cooperare internațională și remedii legale în procesul de recuperare a bunurilor provenite din infracțiuni

Cooperarea internațională constituie un element fundamental în cadrul juridic destinat recuperării bunurilor dobândite prin activități infracționale. Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva Corupției (UNCAC) impune statelor semnatare obligații clare privind colaborarea juridică la nivel global, inclusiv prin asistență judiciară reciprocă, recunoașterea și executarea hotărârilor de confiscare emise în alte jurisdicții, precum și prin returnarea bunurilor obținute în mod ilicit. Totodată, Uniunea Europeană a dezvoltat un mecanism consolidat pentru facilitarea cooperării între statele membre, bazat pe crearea unor oficii naționale specializate în recuperarea bunurilor, accesul la baze de date comune și instituirea unor norme clare referitoare la recunoașterea reciprocă a deciziilor judiciare. Mai mult, Directiva (UE) 2024/1260 prevede proceduri accelerate pentru urmărirea, sechestrarea și confiscarea transfrontalieră a activelor, în conformitate cu standardele stabilite la nivel comunitar.

Republica Moldova, deși nu este stat membru al Uniunii Europene, adoptă treptat principii și standarde inspirate din practica comunitară, semnând tratate regionale privind schimbul de date și aliniind cadrul legislativ la reglementările europene. Acest lucru reiese din inițiativele recente care vizează utilizarea bunurilor confiscate în scopuri publice, extinderea aplicării confiscării echivalente și consolidarea cadrului juridic referitor la confiscarea fără condamnare penală.

În ceea ce privește protecția drepturilor fundamentale, orice sistem juridic modern trebuie să asigure garantarea necondiționată a dreptului la apărare, a prezumției de nevinovăție și a unui proces echitabil, inclusiv în situațiile care implică sechestrarea sau confiscarea provizorie a bunurilor.

Instrumentele internaționale de protecție și garantare a drepturilor omului, precum Convenția Europeană a Drepturilor Omului, impun statelor obligația de a asigura accesul efectiv al persoanelor vizate la o procedură judiciară imparțială, în care să aibă posibilitatea de a contesta măsurile dispuse, de a exercita căi de atac și de a beneficia de un control judiciar independent asupra legalității și temeiniciei măsurilor restrictive adoptate împotriva lor.

La nivelul Uniunii Europene și în cadrul altor instrumente internaționale relevante, au fost instituite mijloace legale solide menite să prevină abuzurile sau confiscarea arbitrară. Aceste garanții includ recunoașterea și protejarea drepturilor terților de bună-credință, transparența procedurilor judiciare, precum și obligativitatea luării în considerare a jurisprudenței relevante a instanțelor europene. Aceste reglementări au rolul de a clarifica și consolida cadrul normativ aplicabil, oferind un echilibru între eficiența recuperării bunurilor și respectarea drepturilor individuale.

În Republica Moldova, ultimele schimbări legislative demonstrează o preocupare accentuată pentru adaptarea normelor naționale la standardele internaționale. Recentele modificări legislative, includ prevederi referitoare la terți, care pot fi supuși confiscării doar în condițiile în care au dobândit bunurile având cunoștință sau fiind rezonabil obligați să cunoască proveniența ilegală a acestora. Totodată, se încearcă introducerea unor criterii și termene clare pentru determinarea valorii bunurilor dobândite în legătură cu activitățile infracționale. De exemplu, perioada luată în considerare poate acoperi cinci ani înainte și după data comiterii infracțiunii, extinzându-se până la momentul punerii sub acuzare. Această reglementare are rolul să creeze o conexiune juridică clară între patrimoniul vizat și fapta penală comisă, evitând aplicarea arbitrară care ar putea duce la încălcarea drepturilor fundamentale ale persoanelor investigate.

Totuși, recuperarea bunurilor provenite din infracțiuni implică numeroase provocări și riscuri, atât din punct de vedere tehnic și juridic, cât și operațional. Caracterul transfrontalier a multor infracțiuni, utilizarea unor mecanisme complexe de disimulare a provenienței patrimoniului ilicit, precum și dezechilibrele instituționale din anumite state contribuie la dificultatea acestui proces.

Identificarea și urmărirea bunurilor rămâne una dintre cele mai dificile sarcini pentru autorități. Infractorii folosesc structuri corporative netransparente, conturi bancare în jurisdicții opace, investiții în active digitale sau transferuri multiple către terți, ceea ce face extrem de dificilă identificarea sursei bunurilor și a legăturii acestora cu infracțiunea.

În lipsa unor mecanisme specifice de investigație financiară și a unui acces eficient la registre centralizate de proprietate sau baze de date internaționale, autoritățile competente întâmpină reale obstacole în identificarea, localizarea și documentarea bunurilor. Acest lucru este accentuat de vulnerabilitățile instituționale care afectează inclusiv Republica Moldova, unde entitățile specializate în recuperarea bunurilor infracționale dispun adesea de resurse limitate, personal cu competențe insuficiente și o expertiză financiară redusă. De asemenea, colaborarea interinstituțională este frecvent afectată de proceduri birocratice și de o lipsă de coordonare eficientă.

Persistă dificultăți legislative, în special în ceea ce privește aplicarea confiscării echivalente, confiscării asupra terților sau a confiscării fără condamnare penală. Această lipsă de claritate creează o stare de incertitudine juridică, ce poate afecta derularea procedurilor judiciare. Totodată, există un risc esențial privind posibila încălcare a drepturilor fundamentale ale persoanei, printre care se numără dreptul de proprietate și prezumția de nevinovăție.

Confiscarea civilă sau cea fără condamnare penală, deși eficientă din punct de vedere al interesului public, implică riscuri serioase dacă nu este însoțită de garanții procesuale stricte. Fără reglementări clare referitoare la sarcina probei, standardul de probă și dreptul la apărare, pot fi afectate persoane nevinovate sau terți de bună-credință.

Confiscarea de la terți presupune o examinare detaliată a faptului dacă aceștia au avut cunoștință sau ar fi trebuit să cunoască proveniența ilicită a bunurilor. În absența unor criterii legale clare privind diligența rezonabilă, există riscul ca aceste măsuri să fie aplicate discreționar, ceea ce poate afecta protecția constituțională a dreptului de proprietate.

Pe plan intern, provocările se extind și asupra valorificării bunurilor confiscate. Activele deținute temporar de stat – fie ele autoturisme, bunuri perisabile sau imobile degradate – pot suferi pierderi de valoare semnificative dacă nu sunt conservate corespunzător. Costurile asociate cu păstrarea, întreținerea și administrarea acestora pot depăși, uneori, beneficiile economice ale recuperării.

La nivel internațional, cooperarea juridică suferă din cauza divizării și a ritmului lent al procedurilor. Divergențele în ceea ce privește standardele de probă, cerințele de formă pentru recunoașterea hotărârilor străine și lipsa unei cooperări reale între instituțiile implicate conduc la întârzieri în procesul de repatriere a activelor. Lipsa unei armonizări legislative complete și insuficiența tratatelor bilaterale eficiente pot conduce uneori la întârzieri procedurale și pot limita eficiența mecanismului de confiscare transfrontalieră.

Pentru a răspunde acestor provocări, literatura de specialitate recomandă consolidarea cadrului legislativ și instituțional, prin introducerea unor norme clare și predictibile. Este esențială instituirea confiscării civile sau fără condamnare ca instrument complementar la confiscarea penală, precum și clarificarea regimului aplicabil terților. Definirea standardului de cunoaștere sau de diligență rezonabilă este fundamental pentru protejarea terților de bună-credință, dar și pentru prevenirea abuzurilor. De asemenea, se impune stabilirea unor termene stricte pentru identificarea, sechestrarea, confiscarea și valorificarea bunurilor, în scopul de a preveni devalorizarea acestora.

La nivel internațional, cooperarea poate fi consolidată prin încheierea de tratate care să vizeze asistența juridică reciprocă, recunoașterea hotărârilor emise în străinătate și repatrierea activelor. În același timp, transparența poate fi îmbunătățită prin instituirea registrelor publice ale bunurilor confiscate, publicarea de rapoarte anuale, implicarea activă a societății civile și supravegherea strictă a modului în care sumele returnate sunt utilizate exclusiv în scopuri publice.

Consolidarea capacității instituționale este o altă prioritate. Aceasta implică specializarea personalului în domenii precum audit financiar, contabilitate judiciară sau analiză de risc, alocarea de resurse suficiente, implementarea de tehnologii moderne și asigurarea unui acces extins la baze de date relevante. Totodată, legislația națională trebuie armonizată continuu cu prevederile Convenției Națiunilor Unite împotriva Corupției (UNCAC), cu directivele europene și cu bunele practici internaționale.

În concluzie, recuperarea bunurilor provenite din infracțiuni constituie un pilon central în lupta împotriva criminalității organizate și corupției. Eficiența acestui pro-

ces nu depinde doar de cadrul legislativ formal, ci mai ales de aptitudinea instituțiilor de a implementa în mod profesionist și echitabil aceste norme.

Doar printr-un echilibru între eficacitatea măsurilor și protecția drepturilor fundamentale se poate construi un sistem de justiție eficient și credibil.

Referințe bibliografice:

1. Națiunile Unite. Convenția Națiunilor Unite împotriva Corupției. Adoptată la 31 octombrie 2003. Disponibilă la: https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/convention.html
2. Națiunile Unite. Convenția Națiunilor Unite împotriva Criminalității Transnaționale Organizate (Convenția de la Palermo). Adoptată la 15 noiembrie 2000. Disponibilă la: https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html
3. Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene. Directiva (UE) 2024/1260 a Parlamentului European și a Consiliului din 24 aprilie 2024 privind recuperarea și confiscarea activelor. Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 1260/2024. Disponibil la: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/341173be-081c-11ef-a251-01aa75ed71a1/language-ro
4. Codul penal al Republicii Moldova, nr. 985 din 18 aprilie 2002. Monitorul Oficial, nr. 72–74 din 14 aprilie 2009. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121991&lang=ro
5. Codul de procedură penală al Republicii Moldova, nr. 122 din 14 martie 2003. Monitorul Oficial, nr. 248–251 din 05 noiembrie 2013. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=147708&lang=ro
6. Legea nr. 48 din 30 martie 2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale, publicată în Monitorul Oficial nr. 155–161 din 19 mai 2017. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=147976&lang=ro
7. Brun, J. P., Sotiropoulou, A., Gray, L., Scott, C., Stephenson, K. M. Asset Recovery Handbook: A Guide for Practitioners, Second Edition, Washington, DC, 2021.
8. Legea privind veniturile provenite din infracțiuni (Proceeds of Crime Act 2002), c. 29, Regatul Unit. Disponibil la: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2002/29/contents
9. Smith, I., Owen, QC. T., Asset Recovery: Criminal Confiscation and Civil Recovery. Lexis Nexis UK, 2003.
10. Constituția Republicii Moldova. Nr. 1 din 29 iulie 1994. Monitorul Oficial, nr. 466 din 13 noiembrie 2024. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145723&lang=ro

11. Consiliul Europei. (1950). Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Disponibil la: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ron
12. Phillips v. The United Kingdom, Application No. 41087/98, European Court of Human Rights, judgment of 12 December 2001. Disponibil la: https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-59558%22]}
13. Curtea Constituțională a Republicii Moldova. (2015). Hotărârea nr. 6 din 16 aprilie 2015 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 307 din Codul penal (Sesizarea nr. 10g/2015). Disponibil la: https://constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=hotariri&docid=533